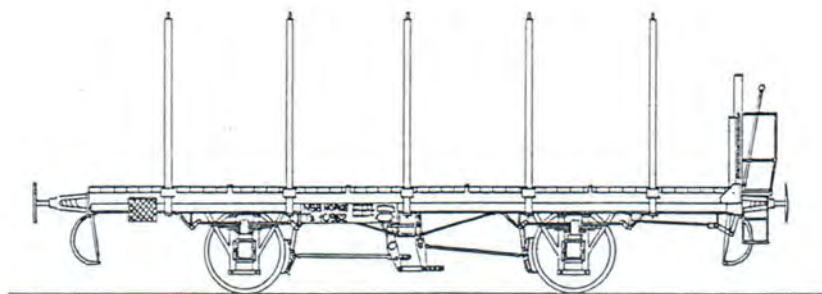

SM 1-014

NSB STAKEVOGN litra T3 type1 / T13 type1

MED BREMSEPLATTFORM

FORBILDET

Tømmer og plank har vært en viktig del av jernbanens trafikkgrunnlag, og de første «T-vognene» ble levert til Hovedbanens åpning, dette var 15 stk 14 Fod, 86 stk 16 Fod og 90 stk 18 Fod lange Plankevogner uten Fjederbuffer. I boken Jernbanen i Norge finnes et bilde av en slik vogn på side 27. En artikkel om de eldste tømmervognene finnes i På Sporet nr 87.

I 1891 ble det bygget 14 vogner med 9 tons akseltrykk til Kongsvingerbanen (T type 1), dette var de første moderne plattform vogner med jernrammer og golv av planker. Vognene var utstyrt med seks eller åtte jernrør staker. Vognene kan ikke ha vært noen suksess siden det ble med den leveransen på 14 I 1891 ble det bygget 14 vogner med 9 tons akseltrykk til Kongsvingerbanen (T type 1), dette var de første moderne plattform vogner med jernrammer og golv av planker. vogner.

Først i 1908 ble det levert 20 vogner til Norsk Hovedjernbane, men dette var en forstørret utgave av vognene fra 1891 og konstruert for 12 tons akseltrykk. Vognbredden var nå øket fra 2440 til 2800 mm, og lengden fra 7750 til 7800 mm. De ble utstyrt med fem rørstaker på hver side, men ikke i endene. I 1910 ble det levert 15 vogner til av samme type til NHJ. Disse fikk NSB litra T3 type 2.

I 1913 bestilte NSB 90 vogner fra Strømmens verksted etter hovedtegning 1458. Disse var noe annerledes enn vognene levert til NHJ. Blant annet fikk de en akselavstand på 3600 mm mens NHJ vognene hadde 4000 mm, mens vognlengden var 200 mm kortere. I 1914 ble det levert 176 vogner til av samme type, og i 1921/22 kom ytterlig 58 vogner. Disse vognene hadde opprinnelig litra T type 2, men fikk fra 1936 litra T3 type 1.

Fra 1916 bestilte NSB vognene utstyrt med nedleggbare jernlemmer, og fikk på denne måten en kombinert L, N og T vogn. I årene fram til 1928 ble det i alt bygget 513 vogner av type T13 type 1. Av disse var 140 vogner utstyrt med bremsehus, litra T1f type 1. Bremsehuset ble erstattet med bremseplattform på slutten av 30 tallet i forbindelse med at en stor del av vognene ble bygget om til trykkluffbremser. I 1956 hadde NSB 356 vogner med litra T3, 627 T13, og 34 T1f3. I løpet av 70-tallet forsvant de fleste av disse vognene ut av den daglige driften. Norsk Jernbaneklubb har bevart et utvalg av litra T3, T13 og T3 med bremseplattform.

Dette byggesettet er en modell av stakevogn Litra T3 ombygget med bremseplattform. En slik vogn er bevart på Krøderbanen - T3 10 962.

Ved hjelp av et tilleggssett kan stakevogn med jernlemmer - litra T13 type 1 bygges.

Byggesettet består av en etsset messingplate og byggebeskrivelse med tegninger.

I dette byggesettet bygges hele vognen opp med alle detaljer, og så settes bremseplattformen på til slutt. Dette for å unngå skader på rekkverket.

NSB STAKEVOGN litra T3 type1 / Tl3 type1

MED BREMSEPLATTFORM

Så langt det er mulig er byggesettet konstruert slik at mest mulig skal knekkes sammen eller til rett vinkel. Du skal alltid (dersom ikke noe annet er spesielt nevnt) knekke mot knekk-anvisningen. Det vil si at etsestreken skal være «inn» i knekken. Riss opp knekkanvisningene

OVERDEL (1)

Overdelen knekkes til rett form. Den nederste enden av stakefestene (tunge med hull i enden) brykkes ikke ennå. Vær spesielt oppmerksom på overgangen mellom vogngulv og bufferbjelke. Her er det lett å knekke feil.

UNDERDEL (2)

Underdelen knekkes.. Det lønner seg å file litt langs kantene for å få bort gradene. Det letter også tilpasningen mellom overdel og underdel. I midten finnes to små plater med trekantet oppheng for bremsebom. Ta ut disse.

Konsoller og støtter under rammebjelkene bøyes opp, samt festene for akselgaflene.

Det er klargjort for to ulike typer koblinger. A= symoba, B=trådkobling. Bøy opp den ønskede varianten.

Underdelen bendes lett på plass i overdelen. IKKE LODD ENNÅ.

Langbjelkene (3)

Disse bøyes til L-form og tilpasses underdelen. Vend dem riktig, og press langbjelkene på plass uten å lodde. Fil dem litt i enden hvis de er for lange. Det hele holdes nå på plass av bufferbjelken.

Hvis det hele nå passer så kan du lodde overdel, underdel og langbjelker sammen.

Husk - Når du holder vognen, skal slissene for bremseplattformen være til høyre, og støttetaget med det lille øyet mot deg

Akselgafler (4)

Disse knekkes opp og loddes i knekkanvisningene, og settes på plass på tappene i underdelen. Lås akselgaflene fast ved å vri disse litt med en tang.. Bøy bremseskoene på plass på utsiden. Tre 0,5 mm tråd mellom bremseskoene (5), og lodd. Deretter loddes akselgaflene til vognen. Pass på at de vender riktig vei.

Bremser

Disse består av følgende deler: Akselgafler/bremser(4), trekantstag og justeringsanordning og oppheng(6), aksel (7), bremsestag (8), bremsebommer (9 og 10), og hevarm («fallbrekk») (11).

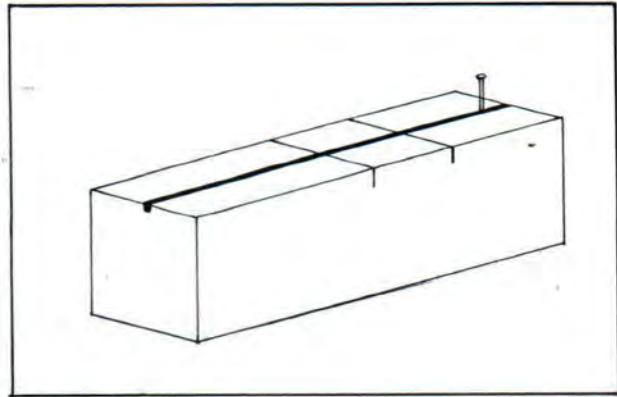
Knekk opp trekantstaget (6) og justeringsanordningen, og tre en 25 mm lang 0,8 mm messingtråd (7) gjennom. Juster og lodd.

Bremsestagene kappes til og knekkes med en liten vinkel i den ene enden. Denne enden settes i gjennom hullet med det halvetsede sporet og loddes fast. Nå kan det hele settes på plass i vognen. Bremsestagene skal ligge under tråden som ble loddet imellom bremseskoene. Nå kan det trekantede staget (10) tres på plass imellom disse trådene som holder dem på plass.

Staker (12)

Disse består av 1,0 mm messingrør. Til sammen 10 stk med lengde 25,8 mm, og 4 stk 13 mm til endene. Nederste delen av konsollene bøyes ut. Langs vognens øvre kant har hver stake et beslag. Bruk del 12 i etse arket. Bøy i rett form rundt en av stakene. Tre en 0,5 mm messingtråd igjennom hullet nederst på konsollen, tre røret inn på denne og tilpass beslaget i hullene. Stakene loddes fast.

På tverrendene er de øvre festene ferdig etset (13). Lodd disse fast til bufferbjelken. Tre rørstakene med en 0,5 mm messingtråd igjennom og lodd fast. Øverst på hver stake er en festering (14), loddes. På tvers av vognen mellom stakene kan du evt. komplettere med kjetting.

Du kan lage en enkel sage jigg av en trekloss ca 2x2x6 cm. Lag et spor med baufil langs denne (det blir 1mm), og sett en stift i enden. Merk 13 og 25,8mm og sag to snitt med en liten sag. ROCO's sag 10900 er fin til dette

Plateskilt (15)

Plateskilt (15) knekkes og loddes fast

Surre ringer (16)

Langs kanten av overdelen (langsgående L-bjelke) er det 8 stk hull for surre ringer). Disse bøyes og loddes fast. Det finnes til sammen 20 stk på etse arket.

Gripehåndtak.

Under bufferne i underkant av bufferbjelken er montert gripehåndtak. Disse lages av 0,3 mm nysølv tråd.

Bremseplattform

Ta bremseplattformen (a) forsiktig ut av etsearket og bor opp hullene på bakplaten med 0,3 mm bor. Knekk opp innfestingstappene, plattform og rekkverk til riktig form. Lodd rekkverket til plattformen. Knekk opp den lille støtten på siden av bakveggen på plattformen. Sett plattformen på vognen (), og se etter at den sitter helt inntil bufferbjelken. Siden på plattformen skal stikke så vidt utenfor vognsiden. Lodd fast. Tilpass og lodd kanten rundt bakveggen (b). Bor hull for håndtak i siden og monter begge håndtakene. Bremseskruen (d) monteres. Bøy en 0,3 mm tråd så den passer i hullene, og lodd de to små stagene på plass og klipp tråddene av.

HJUL, AKSELFJÆRER, BUFFERE

Vognene hadde opprinnelig korsbuffere. (T3 10 962 har fortsatt korsbuffere). Disse ble etter hvert skiftet ut med hylse buffere. Vognene har glidelager og fjærer for 12 tonn akseltrykk. De gikk både med stjerne eikehjul og vanlige eikehjul. Ett av hver type var ikke uvanlig.

MALING

Vognene var opprinnelig godsvogn grå. Staker, akselgafler, fjærer, bremses, hjul, buffere og ellers alle deler som opprinnelig var klinket fast, var malt svarte. Vogn gulvet var av tre og var innsatt med kreosot. Fargen er brun-grå-svart. Fra slutten av 30 tallet begynte NSB å male godsvognene i en rødbrun farge - jernoksyd rød. Hele vognen var rødbrun med unntak av gulvet. Underdelen av vognen ble etterhvert svært skitten (brunsvart).

Etter at vognen er rensset, kan den sprayes lett med en rødbrun primer. Legg på et tynt lag. Da er det lettere å se om det fremdeles er mer tinnsøl som må fjernes.

HUSK AT DRIVGASSENE I SPRAYBOKSENE ER BRANNFARLIGE OG SVÆRT HELSESKADLIGE, SØRG DERFOR FOR GOD VENTILASJON, STÅ HELST UTE MENS JOBBEN GJØRES.

Deretter kan den sprayes med Tamiya AS-3, dette er en grågrønn farge som er fin som underlag. Hele modellen gis et strøk med denne fargen. Husk tynne lag. Deretter sprayes modellen med Tamiya 33 rødbrun rett fra sidene. Bruk litt mer grågrønn fra undersiden, og rett ovenifra mot plankegulvet. Til slutt gis det en lett dusj med Tamiya 1 rustbrun, du skal kun ane en aning med ruststøv på nedre del av vognen. Det er en fordel å ta alle disse strøkene vått i vått, da blander de seg fint i hverandre. Sett deretter vognen til side og la den tørke i minst ett døgn.

Husk at hjulene også skal ha et strøk

Etter at dekal er satt på, lages det en lasur av mattlakk, white spirit og litt maling

Taket skal ha takpapp. Dette kan lages av teposer som kuttet i 11,5 mm brede striper, og legges rett i våt maling. Skjøtene ligger vanligvis i vognens lengderetning, begynner leggingen langs hver side og legg papp med ca 1mm overlapp mot toppen. Det hele males til slutt i en gråsort farge.

PÅSKRIFTER

Påskriftene har alltid vært hvite.

Disse kan grovt deles inn i tre grupper:

A. Bane og vognnummer (f.eks MB 10980 MB=Meråkerbanen) + NORGE malt på L-jernet ved gulvkanten. Akselavstand m.v. malt på langbjelken. Senere kom påskrifter T3 10980 og NSB NORGE.

B. Støpejernskilt - svart med hvit påskrift - montert på L-bjelken. Tekst T3 + vognnummer. Vognen var oftest blågrå, men rødbrun kunne forekomme.

C. Plateskilt - fra midt på 1950-tallet. Rødbrun vogn. Dekaler fås fra S.M.

For øvrig vises til artikler i «På Sporet» hvor påskrifter på godsvogner blir nøye beskrevet.

Dekaler fåes kjøpt fra Scandinavian Miniatures

JERNLEMMER TIL T3

Disse finnes som ekstrasett til T3-byggesettet. Til denne vognen må den ene endelemmen og en side lem klippes av litt for å tilpasses plattformen.

Delene (30) er endelemmer. Kantene skal knekkes 90grader. Loddet til vogn gulvet.

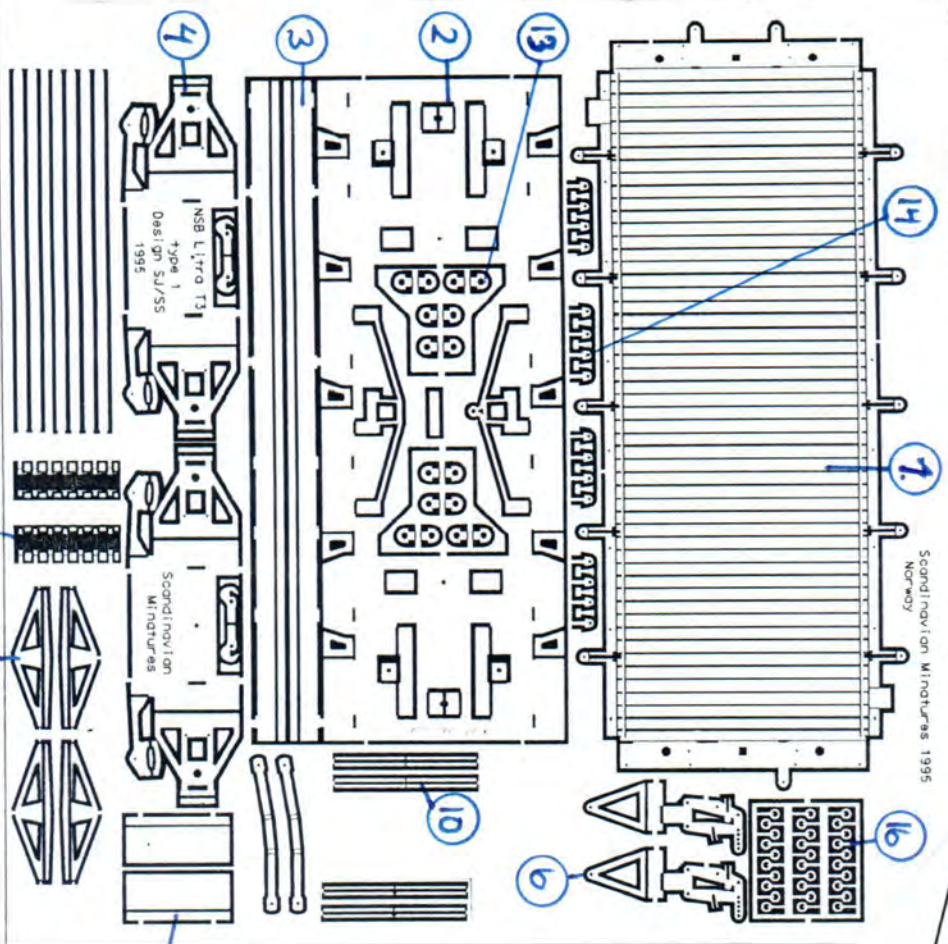
Endelemmene er hengslet. Hengslene (31) loddet i slissene på yttersiden av lemmen.

Sidelemmene (32) er tredelte. Lodd fast de to ytterste først. De skal ligge på innsiden av knekken på endelemmen. Den midtre lemmen loddet fast på innsiden av de to andre.

Beslag (33) loddet i slissene på yttersiden av lemmen.

På L-bjelken langs vogn gulvet er det sveiset fast noen beslag for å støtte sidelemmene i underkant. Disse støttene består av enten flattjern, L-profil (1x1) eller U-profil (1x0,60). Sjekk med forbildet.

Scandinavian Windows 1995
NORWAY

NSB Litra T3
type 1
Design SJ/SS
1995

Scandinavian
Windows

